

Bibliotēka – skolas intelektuālā sirds



FOTO: Andris Bērziņš

Atraktīvais un stilistiski vienotais bibliotēkas dizains piesaista dažāda vecuma bērnus, jauniešus un arī pieaugušos, jo ir radīta vide, kurā cilvēki labprāt pulcējas.

ILZE BRINKMANE

Skolās jaunais gads vispirms atnāk septembrī, un Olaines 1. vidusskolā tas bija īpašs, jo tika atklāta renovētā bibliotēka. Ir izveidota mūsdienu prasībām atbilstīga sociāli aktīva skolas bibliotēkas vide. Uz 2017. gada sliekšņa tās bibliotēkarei **Aijai Jankavai** jautājām, cik svarīga loma skolā ir bibliotēkai un kādas ieceres jau ir izdevies īstenot.

„Bibliotēka ir informācijas telpa, kas veido šajā ziņā brīvu un izglītotu personību. Manuprāt, tas ir būtiski un primāri. Atraktīvais un stilistiski vienotais bibliotēkas dizains veidots kā skolas intelektuālā sirds,” gandarījumu pauž A. Jankava un atzīst, ka bez skolas vadības atbalsta un arī direktora Jāzepa Volāna augstajām ambīcijām tas nebūtu izdevies.

Veicies ir arī ar radošo komandu – arhitekti Aiju Ziemeļnieci, būvuzraudzi Aiju Andu Rozi, projekta vadītāju Kārli Brakanski – un citiem atsaucīgiem cilvēkiem.

Nav noslēpums tas, ka situācija Latvijas skolās ir ļoti atšķirīga, jo daudzviet skolu bibliotēkām ir atvēlētas pavasis nelielas telpas un mazs finansējums. Aija tomēr ir novērojusi, ka arī citviet Latvijā ir izcili piemēri. Tas izdodas, ja bibliotēkariem ar skolas administrāciju ir vienota izpratne par mērķiem, – tad veidojas sadarbība un nepieciešamā sinerģija.

Ar Olaines novada domes vadības atbalstu renovētā bibliotēka ir iekārtota atvērtā plānojuma divlīmeņu telpā, divi bibliotēkari veido un uztur labi strukturētu, ticamu un lietderīgu informācijas krājumu.

Sirdslieta – lasītprīka radīšana

Skolā tiek veidots gan daiļliteratūras, gan mācību grāmatu krājums. A. Jankava stāsta, ka pašvaldība jau gadu desmitiem finansiāli ir pilnīgi nodrošinājusi mācību grāmatu un nu jau arī darba burtnīcu iegādi visiem skolēniem. Tā kā Olaines 1. vidusskolā mācās vairāk nekā 900 skolēnu, skolas bibliotēkai darba apjoms ir ievērojams. Pagājušajā augustā sagatavoties jaunajam mācību gadam bibliotēkariem palīdzēja Olaines novada domes jauniešu nodarbinātības projektā iesaistītie jaunieši. Mācību priekšmetu metodisko darbu grupu skolotāju ieteiktā un direktora vietnieces mācību darbā apstiprinātā mācību literatūra tiek komplektēta uz trim gadiem, taču visu laiku tiekot sekots jaunumiem, lai plānotu atkal nepieciešamo un ievērotu pēctecību.

Tomēr Aijas istā sirdslieta esot lasītprīka radīšana. Viņaprāt, bērnu vienaldzīgus nevar atstāt labas literatūras pilni grāmatu plaukti un lasoša vide.

„Iegādājamiem bērnu un pieaugušo žūrijas atzītākās grāmatas. Jau sešto gadu ar pašvaldības atbalstu notiek jauniešu lasīšanas projekti, lai veicinātu lasītprīku. Latviešu valodas un literatūras skolotāji dara visu, lai bērni, pusaudži un jaunieši vēlētos lasīt, un mūsu skolā ārpusklases lasīšana ir ļoti augstā līmenī,” stāsta A. Jankava.

Bibliotēkā ir gan klusā lasītavas, gan čalošanas zona, pasākumu norises vieta, daudzfunkcionāla skatuvīte, gan mobilas lasītāju vietas, gan brīvprīgie krājumi, gan bibliotēkārās uzziņas un pakalpojumi. Katru nedēļu jaunumu zonā kāda ieteikums kļūst pat bibliotēkas īpašo grāmatu. „Iesaka gan skolotāji, gan skolēni. Lai gan vidusskolēni savu ieteikumu dažkārt ietērpj tikai trīs

“ Es ticu, ka skolas bibliotēkai pieder intelektuāla vara veicināt kultūrpratību un ieviest jaunas kultūrpratības formas skolēnos, skolotājos un vecākos.

vārdos, tas ir jauki. Bieži vien tieši tas, nevis gudri un apaļi teikumi piesaista pārējos vienaudžus. Kad notika ASV prezidenta pirmsvēlētāņu čīņas, tad vienu nedēļu uz izķeršanu bija Hilarijas Klintones mīļākā grāmata, bet otru nedēļu – Donalda Trampa,” smaidot atklāj Aija.

Vaicāta, vai skolēni starpbrīžos tomēr vairāk nelūkojas viedtālrunos, kā tas tiek novērots vairumā skolu, A. Jankava atklāj, ka decembrī esot veikusi eksperimentu – trīs nedēļas jāiztiek bez tālruniem. Šajā nolūkā lasītavā „nozuduši” galdīpi.

Sākumā bijis apmulsums un neziņa, ko pasākt, bet drīz iepatīkusies piedāvātā alternatīva – galda spēles. Šahs un dambrete esot kļuvuši tik populāri, ka abiem ar kolēģi Indaru Šabovicu kļuvis pat grūti pārliecināt doties uz mācību stundām. „Ja jau trīs nedēļas izdīvojam bez ekrāna, tad, esmu pārliecināta, šis cunami vilnis pārvēlsies un vietā stāties citas vērtības. Arī skolotājiem ir gudri, it kā nemanāmi jāpalīdz izdarīt pareizās izvēles,” uzskata bibliotēkare.

Piemēram, pēc režisora Viestura Kairiņa filmas „Melānijas hronika” noskatīšanās vidusskolēni esot nākuši un lūguši iespēju izlasīt Melānijas



FOTO: Andris Bērziņš

Olaines 1. vidusskolas bibliotēkari Aija Jankava un Indars Šabovics ir gandarīti, ka kultūrtelpa ir patiesi apdzīvota.



FOTO: Olaines 1. vidusskolas arhīvs

Ideju par mūsdienīgu bibliotēku palīdzēja iedzīvināt Olaines 1. vidusskolas direktors Jāzeps Volāns (no labās) un Olaines novada domes priekšsēdētājs Andris Bergs.



FOTO: Andris Bērziņš

Skolā tiek veidots gan daiļliteratūras, gan mācību grāmatu krājums.

Vanagas grāmatu „Veļupes krastā”, pēc kuras motīviem tā uzņemta.

„Lasīt grībētāju bija tik daudz, ka izveidojās rinda. Nācās lūgt, lai katrs mēģina izlasīt divas dienas un naktis. Mani patikami pārsteidza jauniešu vēlme izlasīt kaut ko istu un nopietnu. Labi, ka skolas bibliotēkā viņi varēja šo grāmatu atrast, vai ne? Ir gadījies dzirdēt neizpratnes pilnus jautājumus, kāpēc es glabāju vienu vai otru grāmatu, bet bibliotēkara misija ir nosargāt patiesās vērtības.

Daudzi no jauna, piemēram,

atklāj Mirdzas Ķempes dzeju, kas kādam varēja šķist novecojusi literatūra,” stāsta A. Jankava.

Jāizprot, kā mainās bērnu uztvere

Olaines 1. vidusskolas mājaslapā interesi piesaista bibliotēkas laika plānotājs, piemēram, pirmdiena ir krāsojamo lapu diena, otrdiena – puzzles liekamā, trešdiena – enciklopēdiju, ceturtdienā notiek stāstu stunda mazajiem, bet piektdiena ir TV vērošanas diena.

Turpinājums 9. lpp. ▶



FOTO: Andris Bērziņš

Datori kalpo gan mācībām, gan izklaidei garajos starpbrīžos.

Turpinājums no 8. lpp. ▶

„Ar kolēģi secinājām, ka enciklopēdiju vietā būs jādodom kaut kas cits, jo nav intereses. Lai gan uz skatuvītes izliekam dažādas brīvi pieejamas enciklopēdijas, bērni tās nešķir, nelasa pat parakstus zem attēliem.

Secinu, ka bērnu uztvere ir kļuvusi citāda, tā ka mums būs jāmainās un jādodom kaut kas jauns,” atzīst bibliotekāre.

Vai mazie klausās, kad lasa priekšā? Aija apstiprina, ka to gan bērni dara labprāt, jo vecāki bieži to vairs nedara, uzskatot, ka tas laiks jau ir pagājis, lai gan tā nemaz neesot un bērniem patīk klausīties. Kā stāstot kolēģi Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, skaļa savstarpēja lasīšana Eiropā kļūst arvien populārāka pat pieaugušo vidū. A. Jankava to saista ar sociālo mediju ietekmi un cilvēku vēlmi publiski uzstāties, publicēt savas domas u. tml. izpausties. Viņaspriekš, bibliotekārs un skolotājs šo vēlmi var ievirzīt

“Lai gan uz skatuvītes izliekam dažādas brīvi pieejamas enciklopēdijas, bērni tās nešķir, nelasa pat parakstus zem attēliem. Secinu, ka bērnu uztvere ir kļuvusi citāda, tā ka mums būs jāmainās un jādodom kaut kas jauns.

jēgpilnā darbībā – labas literatūras lasīšanā.

Pieaug piederības izjūta un pašapziņa

Ipaša vieta ir arī bibliotēkas domātava, kur tiek rīkotas dažādas



FOTO: no Olaines 1. vidusskolas arhīva

Ceļu uz bibliotēku rod arī citi pilsētas iedzīvotāji, piemēram, sadarbībā ar Olaines pieaugušo izglītības centru neseno notika pasākums par un ap pavārmākslu. Uz to sanākušie kādreizējie skolas skolotāji katrs kā ciemkukuli atnesa senu pavāgrāmatu. Aija Jankava prēcājas, ka viņi varēja atkal satikties, viens uz otru paskatīties, parunāties, protams, iepazīties ar bibliotēku.



FOTO: Andris Bērziņš

Renovētā bibliotēka ir iekārtota atvērtā plānojuma divlīmeņu telpā: ir gan klusā lasītava, gan čalošanas zona, pasākumu norises vieta, daudzfunkcionāla skatuvīte, gan mobilas lasītāju vietas, gan brīvpieejas krājums, gan bibliotekārās uzziņas un pakalpojumi.

izstādes. „Šajā vietā ir arī lasītava lielajiem, 7.–12. klasei, un neliela izstāžu telpa. Ekspozīciju mainām katru mēnesi, un vieta ir aizrunāta jau līdz jūnijam. Tas ir tik forši, ka olainieši zvana un jautā, vai pie mums varētu izstādīt savus darbus. Olaine februārī svinēs 50 gadu jubileju, un ir lieliski, ka notiek tik daudz jauku lietu, ka cilvēkiem rodas piederības izjūta un pieaug pašapziņa, ka viņi atrod ceļu uz bibliotēku,” par ārpusskolas pasākumiem gandarīta ir Aija. Idejas viņai palīdz rast apgūtā kultūras

darba organizatores un pasākumu režisores profesija.

Decembrī, piemēram, tika organizēta pārsteidzoša skolotāju, skolas absolventu un vecāku radošo darbu izstāde „Cita sniega pārsla” un visi izstādes darbi izsolīti labdarības pasākumā. Pēc skolas parlamenta iniciatīvas labdarības nedēļa skolā notiek jau ceturto gadu. Iegūtie līdzekļi tiek nodoti kāda savas pilsētas bērna ārstēšanai.

„Pirms tam sadarbībā ar Olaines pieaugušo izglītības centru notika pasākums par un ap pavārmākslu. Tas

bija fantastiski, jo, centra vadītājas Rudītes Babras aicināti, sanāca kādreizējie skolas skolotāji, katrs ciemkukuli atnesot senu pavāgrāmatu. Viņi varēja atkal satikties, viens uz otru paskatīties, parunāties, protams, iepazīties ar bibliotēku,” smaidot secina A. Jankava. „Es ticu, ka skolas bibliotēkai pieder intelektuāla vara veicināt kultūrpratību un ieviest jaunus kultūrpratības formas skolēnos, skolotājos un vecākos. Kolēģiem jaunajā gadā vēl stiprināt savu bibliotēku darbības redzamību gan sabiedriskajā, gan profesionālajā vidē.”